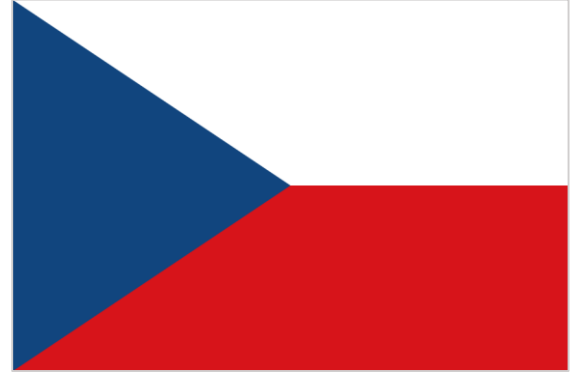

AB VE DIŞ İLİŐKİLER GENEL MÜDÜRLÜĐÜ
DIŞ PAZAR STRATEJİLERİ ÇALIŐMA GRUBU

ÇEK CUMHURİYETİ (ÇEKYA) DIŞ PAZAR STRATEJİSİ ÇALIŐMASI

OCAK 2017

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	1
GENEL BİLGİLER.....	2
GENEL EKONOMİK DURUM.....	2
TARIM SEKTÖRÜ.....	3
ÇEKYA'YA YATIRIM	6
TÜRKİYE – ÇEKYA TARIMSAL DIŞ TİCARETİ	7
ÇEKYA İLE POTANSİYEL ÜRÜNLERİMİZDE DIŞ TİCARET DEĞERLERİ	10
SONUÇ	16
ÇEKYA İLE İLGİLİ RAPORLAR.....	16
KAYNAKLAR.....	16

GENEL BİLGİLER

Başkenti	Prag
Resmi Dil	Çekçe
Devlet Başkanı	Miloš ZEMAN
Başbakan	Bohuslav SOBOTKA
Tarım Bakanı	Marian JUREČKA
Para Birimi	Çek Koronası
Nüfus (Bin Kişi)	10.645
Müslüman Nüfus (Bin Kişi)	11
Kırsal Nüfus (Bin Kişi)	2.875
Türkiye'ye Uzaklık (Km)	1.185
Toplam Yüzölçümü (Km ²)	77.230
Çekya'da Bulunan Türk Nüfusu	2.700
Serbest Ticaret Anlaşması	GÜMRÜK BİRLİĞİ
Tarım Alanında İşbirliği Anlaşması	VAR
Tarım Yürütme Komitesi	VAR

Kaynak: Dünya Bankası, CIA Factbook ve İİPDB

- Çek Cumhuriyeti Orta Avrupa'da yer alan bir ülkedir. Kuzeyinde Polonya, batı ve kuzeybatısında Almanya, güneyinde Avusturya ve doğusunda Slovakya ile komşudur. 2016 yılında alınan bir kararla ülkenin kısa adı "Çekya" olmuş, "Çek Cumhuriyeti" resmi isim olarak kullanılmaya devam edilmektedir.
- Çekya 1 Ocak 1993 yılında Çekoslovakya'nın Çek Cumhuriyeti ve Slovakya olarak ikiye ayrılması ile kurulmuştur. Ülke parlamenter demokrasi ile yönetilmekte olup; devletin başı Cumhurbaşkanı, icra organının başı ise üstün icra yetkileriyle donatılmış olan Başbakan'dır. Başbakanlık görevini 29 Ocak 2014 tarihinden bu yana Sosyal Demokrat Parti Lideri Bohuslav Sobotka yürütmektedir. Cumhurbaşkanı Miloš Zeman ise 8 Mart 2013 tarihinden bu yana görevini sürdürmektedir.
- Çekya bağımsızlığını ilan ettikten sonra 1999 yılında Kuzey Atlantik Savunma Paktı (NATO), 2004 yılında ise Avrupa Birliği'ne (AB) üye olmuştur. Ülkenin resmi dili Çekçe olup halkın %96'sı tarafından kullanılmaktadır. Slovakça ülkede en çok konuşulan ikinci dildir (%1,6).
- Çekya ve Türkiye ilişkileri ülkemizin siyasi ilişkilerinin başladığı 1924 yılından bu yana sürmekte olup Çekoslovakya'nın bölünmesinden sonra 1 Ocak 1993'te kurulan Çekya, tarafımızdan aynı gün tanınmıştır. Çekya, ülkemizin AB üyelik sürecini desteklemektedir. Başta ekonomi ve ticaret olmak üzere tüm alanlarda işbirliğinin geliştirilmesine yönelik olarak her iki ülkede de mevcut irade doğrultusunda son yıllarda Türkiye ile Çekya arasında üst düzey ziyaretler de hız kazanmıştır.

GENEL EKONOMİK DURUM

- Çekya AB'ne büyük ölçüde entegre olmuş stabil ve güçlü bir serbest piyasa ekonomisine sahiptir. Otomotiv sektörü, yan sanayileri ile birlikte, ülkenin en büyük endüstri faaliyetidir. Metalurji, makine ve ekipman, cam, silah sektörleri ülkenin diğer büyük ekonomik yapılarıdır.
- İhracata yönelik ekonomi modeli uygulayan Çekya, başta Almanya olmak üzere büyük ihracat ortaklarında yaşanan ekonomik dalgalanmalara hassas bir yapıya sahiptir.

Çekya, Dünya ve Türkiye'ye Ait Ekonomik Veriler

Ekonomik Veri		Yıl	Dünya	Çekya	Türkiye
GENEL EKONOMİK VERİLER	Toplam GSYH (Milyon USD)	2015	73.502.341	181.811	718.221
	Kişi Başı GSYH (USD)	2015	10.005	17.231	9.130
	GSYH'nin Yıllık Artışı (%)	2015	2,47	4,20	3,98
	Toplam İşgücü (Bin Kişi)	2014	3.384.194	5.342	28.361
	İşsizlik Oranı (Çalışan Nüfusa %)	2014	5,93	6,20	9,20
	Enflasyon (%)	2015	1,44	0,34	7,67
	Mal ve Servis İhracatı (GSYH'ya Oranı %)	2015	29,14	84,49	27,96
	Doğrudan Yabancı Yatırım, Net (Milyon USD)	2015	2.111.080	2.479	16.899
GENEL TARIM VERİLERİ	Kırsal Nüfus Oranı (Toplam Nüfusa %)	2015	46,14	27,01	26,60
	Tarım Arazilerinin Oranı (%)	2013	37,73	54,63	49,92
	Tarımsal GSYH (Milyon USD)	2015	3.192.127	3.899	54.518
	Tarım Sektörü Çalışan Oranı (Toplam Çalışana %)	2014	-	2,70	19,70
	Ekilebilir Arazinin Toplam Araziye Oranı (%)	2013	10,85	40,77	26,73
	Gıda Üretim Endeksi (2004-2006=100)	2013	123,00	92,29	129,78

Kaynak: Dünya Bankası

- Dış ticaret açısından bakıldığında, 2015 yılı tahminlerine göre toplam ihracatın 131 milyar USD'e ulaştığı tahmin edilmektedir. Makine, ulaşım ekipmanları, ham madde, yakıt ve kimyasalların ihracatta ön plana çıktığı görülmektedir. İhracatta ülkelerin payları: Almanya %32,4, Slovakya %9, Polonya %5,8, İngiltere %5,3, Fransa %5,1 ve Avustralya %4,1'dir. İthalat 2015 yılında yaklaşık 122,5 milyar USD olmuş olup ithalatta AB ülkeleri ön plana çıkmaktadır.

TARIM SEKTÖRÜ

- Çek tarım sektörü süt, canlı hayvan, tahıl, şeker ve malt üretiminde ve ihracatında ön plana çıkmaktadır. Çekya'da ki toplam tarım alanı yaklaşık 4.264 bin hektar olup toplam yüzölçümün yarısından fazlasını (%54) oluşturmaktadır. Sulanabilir arazi bakımından ise Avrupa ortalamasına yakın olduğu ifade edilmektedir. Toplam tarım arazisinin %71'i sulanabilir arazidir.
- Düşük verimliliğe sahip tarım alanlarının çayır ve mera alanına dönüştürülmesine yönelik politikalar sayesinde son on yıl içerisinde tarım arazisi oranı düşerken, mera alanı 71 bin hektar artmıştır.
- Doksanlı yıllardan bu yana tarım sektöründe çalışan insan sayısı düzenli olarak düşmüş, AB'ne katılım sağlanan 2004 yılında 141 bin kişiye kadar inmiştir. Günümüzde toplam iş gücü içerisinde tarım sektöründe çalışanların payı yaklaşık %2,9'dur. Tarım alanlarının büyük çoğunluğu bireyler ve tüzel kişilere ait olup devlete ait tarım arazileri Çek Cumhuriyeti Arazi Fonu tarafından kiralanmaktadır. 50 hektardan büyük işletmeler toplam tarım alanının %92,2'sini kullanmaktadır.
- Buğday üretimi 2015/2016 döneminde 5,3 milyon metrik tona ulaşmıştır. Buğday kalitesinin de geçen döneme göre daha iyi olduğu, üretimin hem iç talebi hem de ihraç etmeye yeterli düzeyde olduğu ifade edilmektedir. Üretilen buğdayın 1,3 milyon metrik tonu (MT) iç tüketimde kullanılmakta, 2,2 milyon MT'u ise ihraç edilmektedir. Buğday fiyatları genel olarak AB ve dünya fiyatlarına yakın seyretmekle birlikte Şubat 2016 itibari ile son beş yılın en düşük fiyatına indiği de belirtilmiştir.
- Arpa üretiminin 2015/2016 yılı için 2 milyon MT'a yaklaşması beklenmekte olduğu bildirilmiştir. Üretilen arpanın 700 bin MT'unun gıda sektöründe, 650 bin MT'u ise hayvan yemi olarak kullanıldığı tahmin etmektedir. 341 bin MT'luk bir bölümünün de ihraç edildiği hesaplanmıştır.

- Mısır üretimi olumsuz hava şartları nedeniyle bir önceki seneye göre neredeyse yarı yarıya azalarak 443 bin MT'a inmiştir. Bu durum ithalatı arttırmış, Çekya'nın başta Polonya, Macaristan ve Slovakya olmak üzere 308 bin MT mısır ithal etmesine yol açmıştır.
- AB'ne üyeliğin ardından Çeklerin alım gücünün artması Çekya'nın geleneksel olarak ürettiği elma ve armuda ilginin düşmesine kivi, ananas, kumkuat gibi tropik iklim meyvelerine talebin artmasına neden olduğu ifade edilmektedir. Ticaret amaçlı elma üretiminin 2014 yılında 130,9 bin MT, armut üretiminin ise 3,8 bin olacağı düşünülmektedir. Rusya'nın tarım ürünlerinde uyguladığı ambargo tüm AB ülkelerinde olduğu gibi Çekya'da da yaş meyve fiyatlarının düşmesine neden olmuştur.

Çekya Temel Bitkisel Ürün Üretimi (Bin MT)

Ürünler	2009	2010	2011	2012	2013
Buğday	4.358	4.162	4.913	3.519	4.701
Şeker Pancarı	3.038	3.065	3.899	3.869	3.744
Arpa	2.003	1.585	1.814	1.616	1.594
Kolza Tohumu	1.128	1.042	1.046	1.109	1.443
Mısır	890	693	1.064	928	675
Patates	753	665	805	662	536
Tritikale	223	171	197	190	214
Çavdar	178	118	119	147	176
Yulaf	166	138	164	172	139
Elma	142	100	85	119	122
TOPLAM	13.496	12.246	14.753	12.857	13.868

Kaynak:FAOSTAT

Çekya İşlenmiş Bitkisel Ürün Üretimi (Bin MT)

Ürünler	2009	2010	2011	2012	2013
Arpa Birası	1.805	1.690	1.713	1.803	1.786
Yağlı Tohum Küspeleri	759	689	702	720	915
Ham Şeker	520	499	663	603	505
Kolza Yağı	280	315	341	365	390
Melas	78	88	78	66	60
Şarap	48	46	46	55	50
Margarin	86	82	50	50	50
Ayçiçeği Yağı	11	10	18	23	32
Soyafasulyesi Yağı	6	6	7	6	7
Keten Tohumu Yağı	1	1	2	2	2
TOPLAM	3.596	3.428	3.620	3.693	3.798

Kaynak:FAOSTAT

- Çekya'da hayvansal üretim AB'ne üye olunmasının ardından düşmeye başlamış, 2016 yılı ikinci yarısı itibari ile 1,4 milyon baş sığır 583,7 bin baş inek varlığı bulunmaktadır. Süt fiyatlarında yaşanan düşüş süt üretimi için kullanılan sürülerin kesilmesine neden olmuş, 2016 yılının ilk yarısında 54.100 baş süt ineği kesilmiştir.
- Süt fiyatlarında yaşanan durgunluk ve kesilen süt inekleri et üretiminin artmasına yol açmış 2015 yılında bir önceki yıla göre %4,2 artarak 68.286 MT'a ulaşmıştır. 2016 yılında 2015'e göre %7,4 artması beklenmektedir.
- Domuz eti üretimi de 2004'den bu yana yaşanan düşüş devam etmekte olup 2015 sonu itibari ile Çekya domuz varlığı 1,555 milyon başa kadar inmiştir. 2016 yılının ilk yarısında ise %3,5 artarak 1,61

milyon başa çıkmıştır. Domuz eti üretimi ise 2015 yılı için 227.789 MT, 2016 yılı ilk yarısı için ise 111.673 MT civarındadır.

- Çekya’da et tüketimi yıllık 74,8 kg civarında olup bunun 9 kg’ı sığır etidir. Domuz eti tüketimi tüm et tüketiminin %50’sini oluşturmakta ve AB ortalamasını aştığı belirtilmektedir. Tavuk eti tüketimi ise son yıllarda birbirine yakın bir seyir izlemekte olup 24,9 – 25 kg/kişi/yıl düzeyindedir.
- Ocak 2016’da AB, Rusya’nın AB tarım ürünlerine yasaklama getirmesinin ardından Çek çiftçisinin durumunu stabil hale getirmek için belli domuz karkası bölümleri ve domuz yağına Özel Depolama Yardımı programı açmıştır. Bununla birlikte bu yardımlardan büyük işletmeler daha çok faydalanmakta olduğu ifade edilmiştir.
- AB’nin süt kotası uygulamasını bırakması ile sütçü ırk sığır sürülerinin artması ve Rusya’nın uyguladığı yasaklar nedeniyle süt fiyatlarında ani düşüş yaşanmasına neden olmuştur. Bu duruma yönelik olarak Çek hükümeti hayvancılık sektörüne yönelik desteklerini arttırmıştır. Çek hükümeti sütçü inek ve domuz üreticilerine 2016 yılında 26,7 milyon USD değerinde ödeme yapmış, buna ek olarak 120,9 milyon USD ek ödeme yapılması amaçlanmaktadır. Hükümete ek olarak Avrupa Komisyonu 11,61 milyon USD değerinde finansal yardım yapmayı onaylamıştır.
- Kanatlı eti ve ürünlerinde üretim son yıllarda artış göstermekte olup 2015 yılında bir önceki yıla göre üretim %1,3 artarak 151.406 MT’a ulaşmıştır. 2016 yılının ilk 6 ayı için de yükselişin devam ettiği bildirilmiştir. Fiyatı, sağlık nedenleri, kolay hazırlanıp sunulması gibi sebeplerden dolayı kanatlı etine olan iç talep son yıllarda artış eğilimindedir.

Çekya Canlı Hayvan Varlığı (Bin Baş)

Canlı Hayvan Sayıları	2009	2010	2011	2012	2013
Domuz	1.971	1.909	1.749	1.579	1.587
Sığır	1.349	1.329	1.344	1.354	1.353
Koyun	197	206	209	221	221
At	30	31	31	33	34
Keçi	22	22	23	24	24
Tavuk	24.042	24.284	20.577	20.107	22.534
Tavşanlar	5.500	5.600	5.700	5.750	5.800
Hindi	376	389	365	320	440
Ördek	402	374	289	249	272

Kaynak:FAOSTAT

Çekya Temel Hayvansal Ürünler Üretimi (Bin MT)

Ürünler	2009	2010	2011	2012	2013
Çiğ İnek Sütü	2.781	2.683	2.736	2.815	2.849
Tavuk Sakatları	291	287	275	260	255
Domuz Eti	300	291	275	250	243
Domuz Sakatları	267	256	242	217	210
Tavuk Eti	188	185	169	151	146
Tavuk Yumurtası	155	128	130	115	124
Sığır Sakatları	124	121	121	115	115
Sığır Eti	77	74	72	66	65
Tavşan Eti	39	39	39	39	39
Bal	7	7	11	7	8
TOPLAM	4.317	4.156	4.148	4.109	4.093

Kaynak:FAOSTAT

Çekya İşlenmiş Hayvansal Ürünler Üretimi (Bin MT)

Ürünler	2009	2010	2011	2012	2013
Yağsız İnek Sütü	1.050	973	1.019	1.019	1.065
Peynir (İnek Sütünden)	103	109	110	113	116
Suyu Alınmış Tam Süt	50	50	50	50	50
Taze Krema	50	50	47	47	50
Kurutulmuş Yağsız Süt	49	45	45	45	45
Tereyağı ve Saf Yağ	42	38	40	42	44
Tereyağı (İnek Sütünden)	42	38	40	42	44
Süt Tozu	22	24	24	24	24
Domuz Yağı	26	24	24	23	23
Peynir Altı Suyu (Yoğun)	18	16	21	21	21
TOPLAM	1.500	1.415	1.469	1.475	1.530

Kaynak:FAOSTAT

ÇEKYA'YA YATIRIM

- Çekya, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ve Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyesidir. AB üyeliği ile birlikte AB'nin tüm ticari uygulamalarına (ticaret anlaşmaları, ithalat ve ihracat rejimleri, gümrük vergileri vb.) kendi mevzuatlarını uyumlaştırmıştır. Çekya'da faaliyet gösteren firmalar tüm AB ülkeleri ile serbest ticaret yapabilme imkânına sahiptir. Aynı şekilde Avrupa Ekonomik Bölgesi Ülkeleri (EFTA) ile de serbest ticaret yapılabilir.
- Çekya AB ülkeleri içerisinde ortalama saatlik gelir bakımından en düşük ülkelerden birisidir. Tarım sektöründe çalışanların aylık ortalama geliri 769 € civarındadır.
- Çekya'da ki ticari uygulamalar ile ilgili ayrıntılı bilgiye Deloitte'nin "Taxation and Investment in Czech Republic 2016" raporundan ulaşılabilir.

TÜRKİYE – ÇEKYA TARIMSAL DIŞ TİCARETİ

Çekya Genel ve Tarımsal Dış Ticareti (Milyon USD)

Yıllar	İhracat			İthalat			Dış Ticaret Dengesi		Dış Ticaret Hacmi	
	Genel	Tarım	%	Genel	Tarım	%	Genel	Tarım	Genel	Tarım
2013	161.524	8.203	5,08	142.526	9.436	6,62	18.998	-1.233	304.050	17.639
2014	174.279	8.690	4,99	153.225	9.632	6,29	21.054	-942	327.505	18.322
2015	157.194	8.186	5,21	140.716	8.969	6,37	16.478	-782	297.910	17.155

Kaynak: TradeMap

Çekya'nın Dünyadan Tarımsal İthalatında İlk 10 Ürün (Bin USD)

HS Kodu	HS Tanım	2011	2012	2013	2014	2015
090121	Kahve (kafeini alınmamış, kavrulmuş)	131.437	114.729	110.724	230.289	445.287
020319	Diğer domuz etleri (taze/soğutulmuş)	366.834	387.442	400.662	412.801	361.785
210690	Diğer gıda müstahzarları	339.292	318.990	345.161	350.022	292.489
180690	Diğer çikolata, kakao içeren gıda müstahzarları	185.700	175.532	195.742	211.335	232.420
190590	Diğer ekmekçi mamulleri	227.167	223.535	241.314	244.255	211.034
240220	Tütün içeren sigaralar	173.447	203.875	215.250	136.246	210.579
040690	Diğer peynirler	241.123	222.545	246.991	262.767	202.197
230910	Kedi/köpek maması (perakende)	152.644	161.393	178.138	190.504	180.403
230400	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	201.977	201.166	228.724	205.032	172.657
151411	Rep, kolza, hardal yağı; ham (düşük erusik asitli)	35.500	35.361	104.124	137.500	170.276
DIĞER TARIM ÜRÜNLERİ		6.804.912	6.804.143	7.168.995	7.251.256	6.489.408
TOPLAM		8.860.033	8.848.711	9.435.825	9.632.007	8.968.535

Kaynak:Trademap

Çekya'nın Dünyaya Tarımsal İhracatında İlk 10 Ürün (Bin USD)

HS Kodu	HS Tanım	2011	2012	2013	2014	2015
240220	Tütün içeren sigaralar	437.556	448.259	448.773	556.932	669.622
090121	Kahve (kafein alınmamış, kavrılmış)	93.021	105.545	90.628	203.121	429.142
151411	Rep, kolza, hardal yağı; ham (düşük erusik asitli)	171.495	336.713	314.388	316.214	342.437
210690	Diğer gıda müstahzarları	291.467	275.875	320.798	328.694	307.114
040120	Süt, krema (katı yağ oranı % 1'i geçen %6'yı geçmeyen)	308.722	308.601	339.454	376.958	289.954
220300	Biralar (malttan)	222.585	234.473	263.658	277.166	256.740
230910	Kedi/köpek maması (perakende)	151.265	157.173	225.101	279.256	250.573
100199	Buğday (makarnalık durum buğdayı hariç) ve mahlut; tohumluk olmayan	0	249.683	254.493	334.629	232.012
100119	Makarnalık buğday (durum buğdayı); tohumluk olmayan	0	131.691	149.108	214.655	215.084
180690	Diğer çikolata, kakao içeren gıda müstahzarları	121.443	147.172	156.961	171.109	212.517
DIĞER TARIM ÜRÜNLERİ		4.996.142	5.187.148	5.639.560	5.630.796	4.981.070
TOPLAM		6.793.696	7.582.333	8.202.922	8.689.530	8.186.265

Kaynak:Trademap

- Çekya net tarım ürünleri ithalatçısı olup ithalatını büyük ölçüde AB ülkeleri ile gerçekleştirmektedir. Trademap verilerine göre ithalatının %20,9'u Almanya, %19,7 Polonya, %7,1'i Hollanda'dan gerçekleşmektedir. Türkiye %1,1'lik pay ile 15. sırada yer almaktadır.
- Çekya'nın alım gücünün artması ile birlikte ithalatında inovasyon oranı yüksek veya tropik ürünlerin ithalatı arttığı görülmektedir. Bunun yanı sıra önemli bir sığır ve domuz eti ithalatçısıdır.
- Çekya'da gıda ürünlerinin standart ve belgelendirilmesine ilişkin kurallar AB direktifleri ile tamamen uyumludur. AB genelinde gıdalarla ilgili genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen EC 178/2002 sayılı düzenleme ile Gıda Yasası uygulanmaktadır. Bu düzenleme ile AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurulmuş ve gıda güvenliği konusundaki uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Düzenleme genel olarak Genel Gıda Yasası olarak bilinmekte olup, gıdaların izlenebilirliği konusunda da düzenlemeleri içermektedir (Madde 18) Genel Gıda Yasası'nın belirlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir.
- AB genelinde pazara sunulan taze meyve ve sebze ürünlerinin kalite ve etiketlemelerine ilişkin pazarlama standartları AB Ortak Tarım Politikası çerçevesinde çıkartılan EC 2200/96 sayılı kararname ile 28 Ekim 1996 tarihinde belirlenmiştir. Bu yasayla öngörülen standartlara sahip olmayan ürünler pazara sunulmamakta ve pazardan kaldırılmaktadır. AB pazarlama standart düzenlemeleri çerçevesinde kalite standartları belirlenmiş diğer ürünler arasında taze ve soğutulmuş balık (EC 2406/1996) , yumurta (EC 1028/2006), zeytinyağı (EC 1019/2002) ile birlikte sert kabuklu meyveler arasında kabuklu fındık (EC 1284/2002) ve kabuklu ceviz bulunmaktadır.

Çekya'nın Türkiye ile Genel ve Tarımsal Dış Ticareti (Milyon USD)

Yıllar	İhracat			İthalat			Dış Ticaret Dengesi		Dış Ticaret Hacmi	
	Genel	Tarım	%	Genel	Tarım	%	Genel	Tarım	Genel	Tarım
2013	772	85	11,03	2.627	23	0,86	-1.855	62	3.399	108
2014	837	94	11,25	2.420	24	1	-1.583	70	3.257	118
2015	769	79	10,24	2.218	33	1,5	-1.449	46	2.987	112

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Çekya'ya Tarımsal Ürün İhracatında İlk 10 Ürün (Bin \$)

HS Kodu	HS Tanım	2011	2012	2013	2014	2015
210690	Glikoz Şurubu, Toz Ürünler vb. Müstahzarlar	35.979	40.167	41.337	42.438	31.015
200819	Diğer sert kabuklu meyve ve karışımlarının konserveleri	2.408	3.305	4.041	8.114	8.775
240110	Tütün (saplı, damarlı)	3.033	5.498	2.321	4.455	6.917
080550	Limon ve tatlı limon (taze/kurutulmuş)	7.359	4.358	6.013	5.603	4.528
080620	Üzüm; (kurutulmuş)	277	806	1.777	3.457	2.770
170490	Kakao içermeyen diğer şeker mamulleri	1.218	4.360	3.342	3.947	2.763
200799	Diğer reçel, jöle, marmelat, meyve püresi ve pastaları	554	642	688	1.251	2.191
081310	Kayısı (zerdali dahil) kurutulmuş	2.039	1.534	1.227	1.720	1.819
080540	Greyfurt ve pomelo (taze/kurutulmuş)	2.756	2.222	2.455	2.552	1.558
030314	Alabalıklar; dondurulmuş	0	3.244	2.881	2.798	1.556
DİĞER TARIM ÜRÜNLERİ		26.402	25.387	19.121	17.816	14.837
TOPLAM		82.026	91.524	85.204	94.151	78.730

Kaynak:TÜİK

Türkiye'nin Çekya'dan Tarımsal Ürün İthalatında İlk 10 Ürün (Bin \$)

HS Kodu	Ürün Tanımı	2011	2012	2013	2014	2015
010221	Sığırlar; damızlık	0	2.452	4.346	3.196	12.513
010229	Sığırlar; damızlık olmayan	0	29.827	5.015	5.951	8.992
210420	Karışım halindeki homojenize gıda müsthz.	2.336	2.848	3.391	2.961	2.866
230910	Kedi/köpek maması (perakende)	1.538	1.371	1.643	1.270	1.583
210690	Diğer gıda müstahzarları	169	1.695	2.068	1.681	1.571
190190	Süt, peynir vb. ile hububat esaslı karışım ve mam.	0	322	731	673	1.008
130220	Pektik maddeler, pektinatlar ve pek tatlar	445	231	389	992	720
051110	Sığır spermleri	471	251	14	235	535
210111	Kahve hülasa, esans ve konsantreleri	2.807	1.875	1.710	1.147	533
190590	Diğer ekmekçi mamulleri	121	87	0	178	367
DIĞER TARIM ÜRÜNLERİ		11.026	3.604	3.303	5.973	2.594
TOPLAM		18.912	44.563	22.609	24.256	33.281

Kaynak:TÜİK

- Çekya tarımsal ihracatımızda 41., tarımsal ithalatımızda ise 48. sırada yer almaktadır.
- Çekya'nın damızlık ve damızlık olmayan sığır ihracatının büyük bir kısmı Türkiye'ye gerçekleşmektedir. Türkiye'yi Avusturya ve Almanya takip etmektedir.
- İhracatımızda işlenmiş gıda ürünleri, Limon, üzüm ve kayısı gibi yaş meyveler ön plana çıktığı görülmektedir.
- Çekya ile olan serbest ticaret anlaşmamız 2004 yılında iptal edilmiş ve Gümrük Birliğine girilmiş olup tarım ürünleri ticareti 1/98 ve 2/2006 sayılı Ortak Komite Kararları ile gerçekleştirilmektedir.

ÇEKYA İLE POTANSİYEL ÜRÜNLERİMİZDE DIŞ TİCARET DEĞERLERİ

Beyaz Et ve Beyaz Et Ürünleri		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
160239	Diğer kümes hayvanlarından hazırlanmış madde ve konserveler	2.967	0	1.376.460	0,00
020714	Horoz ve tavukların parçalanmış et ve sakatları (dondurulmuş)	757.592	0	517.245	0,00
020713	Horoz ve tavukların parçalanmamış etler (taze/soğutulmuş)	16.431	0	314.698	0,00
020726	Hindilerin parçalanmış et ve sakatları (taze/soğutulmuş)	1.275	0	156.637	0,00
020711	Horoz ve tavukların parçalanmış etler (taze/soğutulmuş)	57.162	0	144.612	0,00
TOPLAM		2.677.685	0	2.752.920	0,00

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

Yumurta		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
040899	Kuş ve kümes hayvanlarının kabuksuz yumurtaları; diğer hallerde	42	0	63.922	0,00
040700	Kuş ve kümes hayvanlarının kabuklu yumurtaları	284.054	0	47.281	0,00
040711	Tavuk yumurtaları (Gallus domesticus türü); kuluçkalık	187.429	0	40.716	0,00
040729	Kuş ve diğer kümes hayvanlarının yumurtaları (taze); kuluçkalık olmayan, damızlık olmayan	1.108	0	34.310	0,00
040819	Kuş ve kümes hayvanlarının yumurta sarıları (diğer hallerde)	2	0	18.392	0,00
TOPLAM		1.716.618	0	355.987	0,00

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

Süt ve Süt Ürünleri		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
040690	Diğer peynirler	275.184	0	1.175.623	0,00
040510	Tereyağı	10.618	0	414.168	0,00
040610	Taze peynir (olgunlaşmamış/sertleşmemiş) ve lor	197.582	0	357.965	0,00
210500	Dondurma ve yenilen diğer buzlar	177.947	0	236.428	0,00
040630	Eritme peynirler (rendelenmemiş/toz haline getirilmemiş)	251.524	0	205.581	0,00
TOPLAM		1.350.998	0	3.334.749	0,00

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

Fındık		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
080222	Fındık (kabuksuz)	6.101.092	7.248	96.271	7,53
080221	Fındık (kabuklu)	13.521	0	740	0,00
TOPLAM		6.114.612	7.248	97.011	7,47

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

Turunçgiller		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
080520	Mandarin, klemantin, viking vb. (taze/kurutulmuş)	1.644.533	6.589	233.269	2,82
080510	Portakal (taze/kurutulmuş)	1.033.851	2.621	209.011	1,25
080550	Limon (Citrus limon, Citrus limonum) ve tatlı limonlar	1.496.856	27.862	186.914	14,91
080540	Greyfurt ve pomelo (taze/kurutulmuş)	480.503	11.543	62.265	18,54
TOPLAM		4.655.743	48.615	691.459	7,03

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

Kuru Üzüm		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
080620	Üzüm; (kurutulmuş)	2.423.240	9.088	65.818	13,81

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

Kiraz ve Vişne		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
080929	Kiraz (taze)	578.814	0	3.481	0,00
080921	Vişne (Prunus cerasus) (taze)	2.376	0	649	0,00
081210	Kiraz, vişne (geçici konserve edilmiş)	51.828	0	49	0,00
TOPLAM		633.018	0	4.179	0,00

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

Kayısı		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
080910	Kayısı (zerdali dahil) (taze)	179.596	427	40.349	1,06
081310	Kayısı (zerdali dahil) kurutulmuş	1.618.539	8.339	13.996	59,58
TOPLAM		1.798.135	8.766	54.345	16,13

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

Bakliyatlar		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
071340	Mercimekler; kabuksuz (kuru)	983.983	1.025	33.218	3,09
071333	Adi fasulye (beyaz fasulye dahil) (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	25.815	0	23.108	0,00
071310	Bezelye (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	81.369	0	11.323	0,00
071320	Nohut; kabuksuz (kuru)	125.053	421	3.826	11,00
071331	Vigla mango türü fasulye (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	430	0	1.218	0,00
TOPLAM		1.236.691	1.446	74.318	1,95

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

Bitki Tohumları		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
120910	Şeker pancarı tohumu	5.645	0	84.712	0,00
120991	Sebze tohumları	78.298	0	45.883	0,00
120925	Çim tohumları	2.513	0	13.632	0,00
120923	Çayır otu tohumları	1.084	0	9.380	0,00
120929	Diğer yem bitkilerinin tohumları	5.330	0	9.066	0,00
TOPLAM		2.655.543	2.893	361.922	0,80

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

Su Ürünleri		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
160420	Hazırlanmış/konserve edilmiş diğer balıklar	64.971	85	131.737	0,06
160414	Ton balıkları/orkinoslar ve torikler-müstahzar ve konserve (bütün/parça)	3.787	0	116.499	0,00
030214	Atlantik somonları ve tuna somonları; (taze veya soğutulmuş)	1.943	0	94.291	0,00
030429	Tatlı su balıkları filetoları (dondurulmuş)	43.724	195	61.600	0,32
030213	Pasifik somonları; (taze veya soğutulmuş)	20	0	58.633	0,00
TOPLAM		5.513.609	19.536	1.984.812	0,98

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

Baharatlar		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
090931	Kimyon tohumları; ezilmemiş, öğütülmemiş	43.789	0	9.137	0,00
090411	Karabiber (ezilmemiş/öğütülmemiş)	959	0	7.125	0,00
090412	Karabiber (ezilmiş/öğütülmüş)	5.856	0	6.124	0,00
091099	Diğer baharatlar	444.727	147	5.788	2,54
091011	Zencefil; ezilmemiş, öğütülmemiş	77	0	5.333	0,00
TOPLAM		612.753	159	57.207	0,28

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

Değirmencilik Ürünleri		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
110100	Buğday unu/mahlut unu	4.589.327	0	122.998	0,00
110429	Diğer hububat taneleri; diğer şekilde işlenmiş	140.461	0	42.367	0,00
110812	Mısır nişastası	142.239	0	39.310	0,00
110520	Patates flokonları, granülleri ve pelletleri	9	0	32.794	0,00
110412	Yulaf; yassılaştırılmış/flokton halinde taneler	30	0	27.639	0,00
TOPLAM		5.535.710	152	407.521	0,04

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

Hazır Gıdalar		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
210690	Glikoz Şurubu, Toz Ürünler vb. Müstahzarlar	1.837.855	190.936	1.645.954	11,60
190590	Diğer ekmekçi mamulleri	1.648.377	2.467	1.147.305	0,22
190110	Çocukların beslenmesinde kullanılan müstahzarlar (perakende)	30.498	3.064	236.301	1,30
190190	Süt, peynir vb. ile hububat esaslı karışım ve mamuller	24.381	0	217.014	0,00
190120	Ekmek, pasta, kek, bisküvi vs. mamullerinin hazırlanmasında kullanılan karışım ve hamur	102.257	0	172.810	0,00
TOPLAM		6.626.054	197.755	3.982.405	4,97

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

Çikolata ve Kakaolu Ürünler ile Diğer Atıştırmalıklar		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
180690	Diğer çikolata, kakao içeren gıda müstahzarları	1.666.828	6.319	1.000.729	0,63
190531	Tatlı bisküviler	1.452.547	8.134	470.983	1,73
170490	Kakao içermeyen diğer şeker mamulleri	1.764.934	15.631	467.528	3,34
180632	Kakao müstahzarları (kalıp/dilim/çubuk)-dondurulmamış	337.284	422	357.545	0,12
180631	Gıda müstahz.; kakao/çikolata içeren doldurulmuş, kalıp dilim	307.407	801	257.904	0,31
TOPLAM		7.486.981	41.041	3.437.548	1,19

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

Meyve Konserveleri, Jöle, Marmelat ve Reçeller		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
200819	Diğer sert kabuklu meyve ve karışımlarının konserveleri	3.750.685	26.644	120.938	22,03
200799	Diğer reçel, jöle, marmelat, meyve püresi ve pastları	1.396.011	5.326	101.835	5,23
200811	Yer fıstığı konserveleri	24.552	17	96.295	0,02
200899	Diğer meyve, yemiş, bitki parçaları konserveleri	37.567	31	84.504	0,04
200880	Çilek konserveleri	1.676	0	57.859	0,00
TOPLAM		5.444.831	34.099	668.408	5,10

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

Bitkisel Yağlar		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
151411	Rep, kolza, hardal yağı; ham (düşük erusik asitli)	3.359	0	482.761	0,00
330210	Yiyecek/içecek sanayinde kullanılan koku veren karışımlar	106.846	10	401.469	0,00
151710	Margarin (sıvı margarin hariç)	468.045	0	313.847	0,00
151219	Ayçiçeği tohumu yağları (diğer)	2.717.911	0	180.883	0,00
151790	Margarin; diğer	396.650	0	133.248	0,00
TOPLAM		5.981.573	202	2.451.079	0,01

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

Tütün Ürünleri		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
240220	Tütün içeren sigaralar	1.872.089	652	939.397	0,07
240120	Tütün (tamamın/kısmen sapları koparılmış, damarı çıkarılmış)	8.259	0	363.801	0,00
240319	İçilen sigara, pipo ve diğer tütünler (Nargile tütünleri hariç)	326.784	0	177.630	0,00
240110	Tütün (saplı, damarlı)	2.124.288	22.224	116.979	19,00
240210	Tütün içeren purolar, uçları açık purolar ve sigarillolar	129	0	53.191	0,00
TOPLAM		4.408.324	23.324	1.816.748	1,28

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

ÇEKYA’NIN TARIMSAL İTHALATINDAKİ İLK 20 ÜRÜN İÇERİSİNDE TÜRKİYE’NİN PAYI

HS Kodu ve Tanımı		2011-2015 Türkiye'nin Dünyaya İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Bin \$)	2011-2015 Ülke'nin Dünyadan İthalatı (Bin \$)	Türkiye'nin Oranı (%)
020319	Diğer domuz etleri (taze/soğutulmuş)	0	0	1.929.524	0,00
210690	Glikoz Şurubu, Toz Ürünler vb. Müstahzarlar	1.837.855	190.936	1.645.954	11,60
040690	Diğer peynirler	275.184	0	1.175.623	0,00
190590	Diğer ekmekçi mamulleri	1.648.377	2.467	1.147.305	0,22
090121	Kahve (kafeini alınmamış, kavrulmuş)	22.467	0	1.032.466	0,00
230400	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	80.197	0	1.009.556	0,00
180690	Diğer çikolata, kakao içeren gıda müstahzarları	1.666.828	6.319	1.000.729	0,63
240220	Tütün içeren sigaralar	1.872.089	652	939.397	0,07
230910	Kedi/köpek maması (perakende)	13.332	0	863.082	0,00
220421	Diğer şarap ve üzün şırası (durdurulmuş)-muhtevası 2 litre/daha az kaplarda	47.243	5	704.880	0,00
210111	Kahve hülasa, esans ve konsantreleri	14.871	0	600.909	0,00
230990	Hazır diğer hayvan yemleri (perakende)	504.953	13	591.235	0,00
070200	Domates (taze/soğutulmuş)	2.016.151	3.844	590.558	0,65
020714	Horoz ve tavukların parçalanmış et ve sakatatı (dondurulmuş)	757.592	0	517.245	0,00
151411	Rep, kolza, hardal yağı; ham (düşük erusik asitli)	3.359	0	482.761	0,00
080390	Muz (plantain hariç); taze veya kurutulmuş	75	0	473.366	0,00
220290	Diğer sular (tatlandırıcı, lezzetlendirilmiş)	202.705	616	472.125	0,13
190531	Tatlı bisküviler	1.452.547	8.134	470.983	1,73
020312	Domuz eti; but, kol vb. parçaları-kemikli (taze/soğutulmuş)	0	0	469.858	0,00
170490	Kakao içermeyen diğer şeker mamulleri	1.764.934	15.631	467.528	3,34
TOPLAM		82.237.764	431.891	46.538.863	0,93

(Türkiye verileri: TÜİK, Çekya verileri: Trademap)

SONUÇ

- Çekya tarım ticaretinde net ithalatçı bir ülke olup ağırlıklı olarak hazır ve işlenmiş gıda ithal etmektedir. Bunun yanı sıra beyaz et ve peynir, tütün mamulleri ve su ürünleri açısından da önemli bir pazar sayılabilir.
- Türkiye'nin Çekya'ya yaptığı ihracatta işlenmiş ve hazır gıdaların ön plana çıktığı görülmekte olup işlenmiş kanatlı eti ve peynir ürünlerinde Çek pazarına neredeyse hiç giremediği tablolarda ortaya çıkmaktadır.

ÇEKYA İLE İLGİLİ RAPORLAR

United States Department of Agriculture; Czech Republic - Food and Agricultural Import Regulations and Standards. Link: <https://goo.gl/4bhkSI>

Deloitte - Taxation and Investment in Czech Republic 2016 Link: <https://goo.gl/7MgwCc>

KAYNAKLAR

www.ekonomi.gov.tr

<http://www.mfa.gov.tr/cek-cumhuriyeti-kunyesi.tr.mfa>

https://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/Grain%20and%20Feed%20Annual%202016%20Prague%20Czech%20Republic_4-6-2016.pdf

https://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/Livestock%20and%20Products%20Annual%202016%20Prague%20Czech%20Republic_8-19-2016.pdf

https://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/Fresh%20Deciduous%20Fruit%20Annual%202015%20Prague%20Czech%20Republic_11-4-2015.pdf

https://gain.fas.usda.gov/Recent%20GAIN%20Publications/Poultry%20and%20Products%20Annual%20Report%202016%20Prague%20Czech%20Republic_9-2-2016.pdf

http://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/policy-perspectives/policy-briefs/enlargement/cz_en.pdf

<http://www.czechinvest.org/data/files/fs-08-labour-costs-72-en.pdf>